

Aan het College van burgemeester en wethouders
van de gemeente Zwolle
Postbus 10007
8000 GA Zwolle

Zwolle, 28 januari 2015

Betreft: Advies Mantelzorgondersteuning en waardering

Geacht College,

Op basis van de Verordening Participatieraad gemeente Zwolle, brengt de Participatieraad een advies uit over het onderwerp Mantelzorgondersteuning en waardering.

Alvorens in te gaan op de Beslisnota maken we enkele algemene opmerkingen over de Beslisnota en over het onderzoek dat uw College over mantelzorg heeft laten uitvoeren.

Het valt de Participatieraad op dat de Beslisnota zich toespitst op de mantelzorgwaardering en minder ingaat op de onderliggende problematiek van mantelzorg en mantelzorgers.

In 2011 heeft de toenmalige Integratieraad een advies uitgebracht over allochtone mantelzorg, met als titel 'Mantel over allochtone mantelzorg'. Dit advies was gebaseerd op een breed uitgevoerd onderzoek door de voormalige Gereformeerde Hogeschool, thans Viaa. Van de aanbevelingen uit dit advies vinden we weinig terug in de Beslisnota. Ondanks een toezegging dat het advies betrokken zou worden bij het vervolgtraject.

Het onderzoek dat is uitgevoerd ten behoeve van de huidige beslisnota heeft eveneens onvoldoende aansluiting met en aandacht voor de specifieke problematiek die allochtone mantelzorgers ervaren. Zo is het morele beroep dat in allochtone families gedaan wordt om mantelzorg te worden tussen de verschillende generaties en vanuit culturele bepaaldheid vaak dwingend en kan bijvoorbeeld een opleiding doorkruisen.

In het onderzoek schrijft u dat u in het kader van het Jeugdbeleid aandacht besteedt aan jeugdgerelateerde mantelzorg: jongeren onder de 18 jaar die mantelzorg zijn. We hebben dit onderwerp in de Beleidsnota Jeugd echter niet aangetroffen. Waar, wanneer en hoe gaat u aan dit onderwerp aandacht besteden?

Bij de Beslisnota hebben we de volgende specifieke vragen en opmerkingen.

Op bladzijde 3, paragraaf 1.1, lezen we "Om mantelzorgers goed te kunnen ondersteunen is het belangrijk dat wij hen kunnen vinden."

Welke inspanningen worden er gepleegd om alle mantelzorgers te vinden? Mensen die langdurige zorg nodig hebben maar die niet bekend zijn bij de Wmo individuele voorzieningen – bijvoorbeeld omdat ze huishoudelijke hulp of lichamelijke verzorging zelf betalen - zijn moeilijk te traceren. Hoe komen zij toch in beeld?

De PGB-houders is een categorie mensen die in de Beslisnota niet genoemd wordt, maar ook om hen heen en onder hen zitten mantelzorgers.

De aandacht die er voor mantelzorgers is en de inspanningen die uw College zich getroost om de groep mantelzorgers volledig in beeld te krijgen, waarderen wij overigens zeer.

Voor het vinden en waarderen van mantelzorgers stelt u € 250.000,-- beschikbaar. Wat is de verdeling binnen deze post?

Op bladzijde 4 geeft u aan hoe mantelzorgers zelf vinden dat waardering voor hen op verschillende manieren getoond kan worden. Steunt uw College deze opvattingen en hoe wilt u dat vormgeven?

Op pagina 4 lezen we dat in de gesprekken die het Sociale Wijkteam heeft met de zorgvrager hij of zij wordt gestimuleerd zijn mantelzorger bij deze gesprekken uit te nodigen. Wij adviseren u met de mantelzorger een apart keukentafel gesprek te voeren waarin het accent ligt op de vragen en behoeften van de mantelzorger. Bij het voeren van dit gesprek is de checklist van Zorgbelang een handige leidraad.

Allochtonen maken geen gebruik van respijtzorg: in de situatie waarin zij mantelzorger(s) zijn, laten zij vanuit culturele bepaaldheid, geen 'buitenstaanders' toe. Hoe kan het College er aan bijdragen dat de spanningsboog voor deze groep toch niet te groot wordt en welke instrumenten heeft zij hiervoor? Naar de opvatting van de Participatieraad zijn de Anwath trainingen voor allochtone mantelzorgers hiervoor van groot belang en hen stimuleren er aan deel te nemen zien wij als waardevol.

Wij adviseren u de uitreiking van de waardering van mantelzorgers niet door het Sociale Wijkteam te laten doen om de medewerkers te behoeden voor overbelasting. Het is beter dit te beleggen bij de Mantelzorgondersteuning van Zwolle Doet! of de Mantelzorgadviesraad.

Wij waarderen het dat u (bladzijde 5) geen criteria opstelt om te bepalen of een mantelzorger al dan niet recht heeft op een individuele waardering. De uitvoeringskosten om dit te controleren, zo zegt uw College, gaan ten koste van het budget voor de waardering. U gaat uit van vertrouwen. Wij steunen deze opvatting maar vinden het daarnaast verstandig dat u scherp bent op eventueel misbruik.

Hoe gaat het College om met mantelzorgers van buiten Zwolle die in Zwolle mantelzorg verlenen? Of, omgekeerd, Zwolse mantelzorgers die buiten de gemeentegrens mantelzorg verlenen?

Op bladzijde 5, paragraaf 1.2 Versterken positie mantelzorger, missen wij een cursus voor mantelzorger en cliënt samen. In deze cursus kunnen bijvoorbeeld wederzijdse verwachtingen aan de orde komen. We vragen hierbij opnieuw specifiek aandacht voor allochtone mantelzorgers waar gezagsverhoudingen binnen gezin en familie sterk zijn en van grote invloed zijn op de wijze van invulling van mantelzorg.

Verder verzoeken wij u bij het aanbieden van trainingen en cursussen voor mantelzorgers rekening te houden met de verschillende culturele achtergronden van de doelgroepen. De vraag bij allochtone mantelzorgers is niet vergelijkbaar met die van andere mantelzorgers. In het eerder genoemde advies (uit 2011) van de Integratieraad over allochtone mantelzorgers worden hier waardevolle opmerkingen over gemaakt.

In het onderzoek lezen we dat de mantelzorgers vooral problemen ondervinden van de psychische druk die mantelzorg met zich mee brengt. Het lijkt dat zij meer gebaat zijn met themabijeenkomsten en trainingen dan met een (geldelijke) waardering. Moet dit gegeven niet leiden tot een andere verdeling van de beschikbare middelen? In het verlengde hiervan, vragen wij ons bij paragraaf 1.3, Tijdelijke vervanging zorg (respijtzorg), af of het bedrag voor respijtzorg in verhouding met de overige beschikbare budgetten niet te laag is. Of zijn er, als dat noodzakelijk is, andere budgetten beschikbaar voor structurele ondersteuning van de mantelzorger?

Op bladzijde 7 lezen wij dat u het gesprek wilt aangaan met werkgevers hoe zij hun organisatie mantelzorgvriendelijker kunnen maken. Geldt dit ook voor organisaties buiten Zwolle? Het lijkt de Participatieraad beter mantelzorgers te ondersteunen bij hoe zij zelf hierover het gesprek kunnen voeren met hun leidinggevende.

Wij adviseren u voor het mantelzorgvriendelijker maken van organisaties, bij gemeentelijke CAO onderhandelingen aandacht te vragen via de kanalen die uw College hiervoor ter beschikking staan.

Een Meldpunt voor mantelzorgers die niet met hun werkgever tot overeenstemming komen en daardoor in de knel komen, kan helpen om de problemen in kaart te brengen en mantelzorgers gericht te ondersteunen.

Wij waarderen het overigens dat u aan dit onderwerp aandacht besteedt. Wij waarderen het ook dat u in uw eigen personeelsbeleid aandacht heeft voor medewerkers die mantelzorgers zijn.

Naar aanleiding van bladzijde 8, Financiën, vraagt de Participatieraad hoe uw College handelt als het budget niet toereikend blijkt te zijn of wanneer er sprake is van budgetoverschrijding. Dit tegen de achtergrond van uw opmerking dat u verwacht, met de keuzes die u maakt, de waardering voor een bredere groep mantelzorgers in te kunnen zetten.

Overigens waarderen wij uw uitgangspunt en streven dat u niemand wilt buiten sluiten die in aanmerking komt voor de waardering.

Wellicht ten overvloede adviseert de Participatieraad u in te zetten op laagdrempelige communicatie, niet alleen richting mantelzorgers maar ook richting intermediairs. Een persoonlijk aanschrijven geniet de voorkeur boven informatie in bijvoorbeeld een huis aan huis blad.

In de paragraaf met het kopje Vervolg schrijft u: “Met de komst van de sociale wijkteams verwachten wij een verschuiving te zullen zien voor wat betreft de individuele ondersteuning van mantelzorgers van het Steunpunt Mantelzorg naar de leden van het sociale wijkteam en naar de zorgorganisaties.” De Participatieraad vindt het zeer gewenst en noodzakelijk dat het Steunpunt Mantelzorg in positie blijft en zich inderdaad ontwikkelt tot een expertisecentrum.

Naast uw aandacht voor mantelzorgers in dit mantelzorgbeleid willen we ook aandacht vragen voor de positie van de cliënt. Deze moet aan kunnen geven of die bijvoorbeeld de eigen partner als mantelzorger wil. Belangrijk is dat er aandacht is voor het blijven bestaan van goede verhoudingen binnen relaties. Wij adviseren u om bij de mantelzorg-ondersteuning en maatwerkvoorziening voor een cliënt daar rekening mee te houden.

Afsluitend willen wij graag weten of er nog een verdere uitwerking – in de vorm van een Verordening of Besluit - komt als vervolg op de uitgangspunten in de Beslisnota.

Mocht dit advies u aanleiding geven tot vragen, dan zijn wij als Participatieraad graag bereid tot een nadere toelichting.

Hoogachtend,

Rabia Madarun
Voorzitter Participatieraad